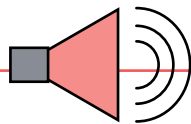

سنجش و ارزشیابی

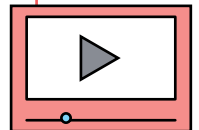
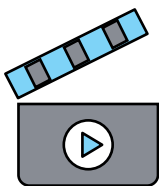

صادق حامدی نسب

سرگروه آموزشی استان خراسان جنوبی،

پایه چهارم ابتدایی

سبک‌های یادگیری و سنجش کلاسی

مقدمه

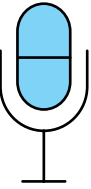
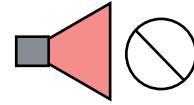
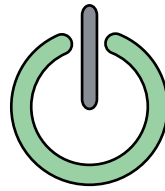
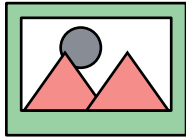
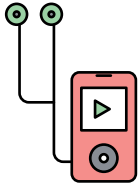
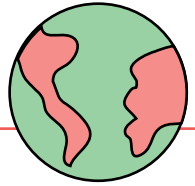
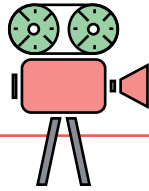
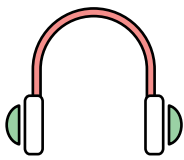
سبک‌های یادگیری متعددی توسط محققان شناسایی شده است. به‌عنوان مثال سبک‌های یادگیری وابسته به زمینه و نایسته به زمینه از جمله سبک‌های شناختی است. افراد وابسته به زمینه علاقه‌مند به کار گروهی و تقویت‌های بیرونی هستند، اما افراد نایسته به زمینه، تحلیل‌گر بوده و علاقه‌مند کارهای انفرادی هستند. علاوه بر این‌ها سبک‌های یادگیری تکانشی و تأملی نیز جزو سبک‌های یادگیری شناختی هستند. سبک تکانشی در مقابل سبک تأملی قرار می‌گیرد. افراد دارای سبک تکانشی سریع کار می‌کنند اما خطاهای زیادی را مرتکب می‌شوند و در مقابل افراد دارای سبک‌های تأملی کند کار می‌کنند اما خطای کمتری را مرتکب می‌شوند (ریچارد، ۲۰۰۹). رایج‌ترین سبک‌های یادگیری شامل سبک یادگیری بصری

اشاره

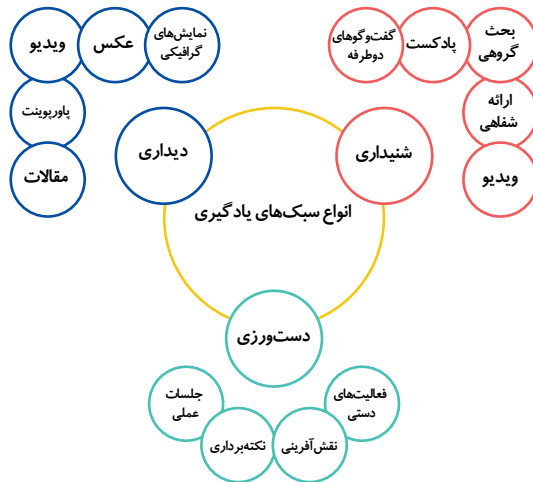
مقاله حاضر با هدف بررسی نقش سبک‌های یادگیری در سنجش کلاسی نگاشته شده است. سبک یادگیری به چگونگی درک، تعامل و پاسخگویی یادگیرنده به محیط یادگیری گفته می‌شود. سبک‌های یادگیری متعددی وجود دارد که سبک‌های یادگیری بصری (دیداری)، شنیداری و حرکتی (دست‌ورزی) از جمله رایج‌ترین آن‌هاست. با توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و به تبع آن سبک‌های یادگیری متفاوت آن‌ها، لازم است در وهله اول معلم، سبک‌های یادگیری غالب دانش‌آموزانش را شناسایی کند و بر این اساس به اتخاذ فنون سنجش کلاسی متناسب با این سبک‌های یادگیری بپردازد.

کلیدواژه‌ها: سنجش، سبک یادگیری، تفاوت‌های فردی

مربوط به سبک شنیداری و گویه‌های ۳، ۵، ۸، ۹، ۱۳ و ۱۶ مربوط به سبک یادگیری بصری یا دیداری است. بعد از پاسخگویی یادگیرندگان به این مؤلفه‌ها، می‌توان برترین و ضعیف‌ترین سبک یادگیری او را تشخیص داد (محتوای افزوده روبه‌رو).

شکل ۱. انواع سبک‌های یادگیری (سنوی، ۲۰۱۸)

سبک‌های یادگیری و سنجش

با توجه به اینکه دانش‌آموزان دارای تفاوت‌های فردی متعددی هستند و به تبع آن از سبک‌های یادگیری مختلفی برخوردار هستند؛ بنابراین لازم است سنجش کلاسی آن‌ها متناسب با سبک‌های یادگیری غالب آن‌ها اتخاذ شود. یکی از عوامل مهم و مرتبط با سنجش کلاسی که رویکردهای یادگیری را تحت تأثیر قرار می‌دهد ترجیحات سنجشی است. اصطلاح ترجیحات سنجشی به نظر، نگرش و گرایش به روش یا روش‌های خاص سنجش و ویژگی‌هایی مربوط می‌شود (برن‌بام، ۲۰۰۷). برن‌بام ترجیحات سنجش را از جنبه‌های مختلف طبقه‌بندی کرده است. اولین بعد ترجیح مربوط به نوع سؤالات، شکل ارائه آن‌ها، چند گزینه یا تشریحی و ... می‌شود. دومین بعد به نوع تکالیف سطح بالا یا سطح پایین مرتبط است. سومین بعد

(رایج‌ترین)، سبک یادگیری شنیداری و سبک یادگیری دست‌ورزی (حرکتی) است. در ادامه این سبک‌ها ارائه می‌شود:

۱. سبک بصری (دیداری): افرادی که ایده‌ها یا موضوعات را در قالب تصویری ارائه می‌دهند، یادگیرندگان بصری هستند. آن‌ها از طریق زبان نوشتاری، تصاویر، نمودارها یا فیلم‌ها بهتر یاد می‌گیرند، معمولاً یادگیرندگان بصری وقتی یادداشت‌های نوشتاری را روی تخته‌سیاه می‌نویسند و از پروژکتور برای توضیح مفاهیم استفاده می‌کنند، بهتر یاد می‌گیرند. یادگیرندگان بصری اغلب هنگام مطالعه کتاب درسی یا گوش دادن به سخنرانی‌ها در کلاس نکات مفصلی را یادداشت می‌کنند. آن‌ها همچنین نمودارهایی ایجاد می‌کنند و از تصاویر برای درک و به خاطر سپردن مفاهیم و ایده‌ها استفاده می‌کنند. بسیاری از مردم این گونه هستند.

۲. سبک شنیداری: اگر شما با مشارکت در بحث کلاسی، با گوش دادن به سخنرانی‌های معلمان خود، یا با گوش دادن به نوارهای صوتی یا گوش دادن به شکل‌های دیگر زبان، بهتر یاد می‌گیرید - احتمالاً شما یک یادگیرنده شنوایی هستید. یادگیرندگان شنیداری، برخلاف یادگیرندگان بصری، می‌توانند اطلاعات را بهتر بشنوند، بفهمند و حفظ کنند.

۳. سبک دست‌ورزی: یادگیرندگان دست‌ورزی که معمولاً به آن‌ها یادگیرندگان حسی نیز می‌گویند، یادگیرندگان عملی هستند. آن‌ها زمانی بهترین یادگیری را دارند که بتوانند به‌طور فیزیکی در آنچه برای یادگیری یا درک آن‌ها لازم است شرکت کنند. معمولاً رشد یادگیرندگان دست‌ورزی منوط به مدیریت انجام امور است. یادگیرندگان دست‌ورزی ممکن است در کلاس‌هایی که کار آزمایشگاهی انجام می‌شود، خوب عمل کنند. شناخت سبک یادگیری شما می‌تواند منجر به حفظ و یادآوری بهتر مطالب در ذهنتان شود و بتوانید در امتحانات موفق عمل کنید. شکل ۱، انواع سبک‌های یادگیری را نشان می‌دهد (سنوی، ۲۰۱۸).

پرسش‌نامه تشخیص سبک‌های یادگیری: آفازاده (۱۴۰۰) ابزاری ساده و کاربردی را برای تشخیص نوع سبک یادگیری دانش‌آموزان ارائه داد. این پرسش‌نامه دارای ۱۸ گویه است که از سه مؤلفه سبک‌های یادگیری شنیداری، دیداری و دست‌ورزی (حرکتی) تشکیل شده است. گویه‌های ۲، ۶، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۵ مربوط به مؤلفه سبک یادگیری حرکتی و گویه‌های ۱، ۴، ۱۰، ۱۴، ۱۷، ۱۸

به نوع نمره‌گذاری و گزارش نتایج اشاره دارد (نقل از یوسفی افزاشته، صیامی و رضایی، ۱۳۹۳). در جدول شماره ۱، فنون ارزشیابی متناسب با سبک‌های یادگیری مختلف شاگردان و بر اساس ابعاد مذکور، ارائه شده است.

سبک یادگیری	فنون ارزشیابی کلاسی
سبک بصری (دیداری)	۱. بهتر است برای این نوع یادگیرندگان از سؤالات انتخاب کردنی مانند چندگزینه‌ای، جور کردنی و درست و نادرست استفاده شود.
	۲. ارزشیابی کلاسی بهتر است مبتنی بر آزمون‌های چندرسانه‌ای و دیداری استفاده شود.
	۳. بهتر است گزارش نتایج آزمون‌ها و میزان پیشرفت یادگیرندگان مبتنی بر مقایسه‌های دیداری در قالب نمودار و اشکال مختلف باشد.
	۴. معلم لازم است برای ارزشیابی تراکمی از یادگیرندگان بخواهد تا خلاصه و نتایج مطالب را در قالب خلاصه‌های دیداری ارائه دهند.
	۵. برای ارزشیابی آغازین و تکوینی، بهتر است معلم از روی تصاویر، نقشه‌ها، نمودارها و اشکال آموزشی به پرسش از شاگردان بپردازد.
سبک شنیداری	۱. دادن بازخورد به این شاگردان، باید در فضای مجازی به صورت صوتی و در کلاس حضوری به صورت کلامی صورت گیرد.
	۲. برای ارزشیابی مجازی، درس مختلف باید نرم‌افزارها و سایت‌هایی انتخاب شود که به طور شفاهی، میزان و کیفیت عملکرد دانش آموزان را برای آن‌ها بیان کند.
	۳. برای ارزشیابی آغازین و مستمر، لازم است معلم به پرسش و پاسخ شفاهی از شاگردان بپردازد و نواقص یادگیری آن‌ها را به صورت کلامی بیان کند.
	۴. معلم لازم است برای دادن بازخورد به ارزشیابی تراکمی و ارزشیابی‌های ماهانه یا ترمی، در حضور دانش آموز، نقاط ضعف و قوت وی را بیان کند و انتظارات خود را به صورت کلامی بیان نماید.
	۵. در روش‌های تدریس تعاملی، معلم بهتر است از روش‌های همسال سنجی و خود سنجی استفاده نماید. به این صورت که در روش همسال سنجی، همکلاسی شاگرد و در روش خودسنجی، شاگرد خودش به ارزشیابی کلامی بپردازد.
سبک دست‌ورزی (حرکتی)	۱. با توجه به این که این نوع یادگیرندگان، کارهای عملی را ترجیح می‌دهند، بنابراین لازم است، ارزشیابی از فعالیت‌های آن‌ها به صورت فرآیندی و در حین انجام کار باشد.
	۲. ارزشیابی از این نوع یادگیرندگان بهتر است، مبتنی بر آزمون‌های عملکردی باشد.
	۳. در درس عملی، ارزشیابی تراکمی از این نوع شاگردان بهتر است، با ساخت و تکمیل ابزارها و وسایل مختلف همراه باشد.
	۴. معلم برای تفهیم محتوای نوشتاری و همچنین بررسی میزان درک شاگردان، می‌تواند از این نوع شاگردان بخواهد تا مدل‌سازی کنند و با اشیای مختلف، روابط بین اجزای مختلف را نشان دهند.
	۵. معلم برای انجام پروژه‌های عملی مانند ساخت و تولید، مدل‌سازی و ... می‌تواند شاگردان را گروه‌بندی کند و به ارزشیابی گروهی از فعالیت‌های شاگردان بپردازد.

شاگردان، لازم است ترجیحات سنجشی متناسب با آن‌ها را در ابعاد مختلف مانند نوع سؤالات، نوع تکالیف، نوع نمره‌گذاری و گزارش نتایج بکار گیرد. بر این اساس لازم است معلم تنوع در ترجیحات سنجشی داشته باشد تا انواع بیشتری از دانش‌آموزان با سبک‌های یادگیری مختلف را پوشش دهد. در این راستا معلم می‌تواند از فنون ارزشیابی کلاسی متناسب با هر یک از سبک‌های یادگیری بهره برد.

جمع‌بندی

با توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان، سبک‌های یادگیری آن‌ها نیز باهم فرق دارد. عنایت به سبک‌های یادگیری شاگردان در فرایند یاددهی و یادگیری و به‌ویژه ارزشیابی محتوای درسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به سبک‌های یادگیری متفاوت دانش‌آموزان، معلم ضمن شناسایی سبک‌های یادگیری غالب

Higher Education, 53, 749-768.

3. Richard, A. (2009). *Ways of learning: Learning theories for the classroom*. Routledge.

4. Shenoy, S. (2018). Identifying your Learning Style. Retrieved from. <https://www.turningpointcentre.com/identifying-your-learning-style.html>

منابع

- یوسفی افزاشته، مجید؛ صیامی، لیلا؛ رضایی، احمد. (۱۳۹۳). بررسی رابطه روش‌های سنجش کلاسی و ترجیحات سنجشی دانشجویان با رویکردهای یادگیری آنان. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۷(۵)، ۱۲۵-۱۴۸.
- Birenbaum, M. (2007). Assessment and instruction preferences and their relationship with test anxiety and learning strategies.

